

Narodna mesečna
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din. — se-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din. za
inozemstvo 140 Din.

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/II

Telofon: ureščstvo: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogom »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

Razorožitev

Is Ženeve, kjer se je sestala pripravilna komisija za mednarodno razorožitveno konferenco na redno letno zasedanje, prihajojo vesti, da se je končno Italija vzdala pritisku od ostanega Atlantika in opustila zahtevo po pomorski enakopravnosti s Francijo. Sporazum je le še vprašanje časa, da rabimo le tudi diplomatski izraz. Komisija bo torej lahko sestavila razorožitveni načrt, o katerem naj bi razpravljala mednarodna konferenca tokom prihodnjega leta.

Morda bi ne bilo neumestno, ako bi še enkrat predložili vse one etape, po katerih se je trudoma v obupajočo počasnosti gibalo trajno vprašanje razorožitve, odkar se je 1. 1927. prvič sestala pripravilna komisija v Ženevi.

Na dnevnem red je prišlo vprašanje razorožitve šele 1927., osem let potem, ko je pakt Društva narodov slovesno naznani voljo civiliziranih držav, da odlože morilno orožje. Konferenca se je razčla s popolnim neuspehom. Državniki so se takrat napotili v Švico gnani od nekega nepremagiljivega romantičnega razpoloženja za mir in vesoljno posredstvo. Briand je prepeval kot rajska ptica in očarani diplomati so se šele zdruzili, ko je ledeni Anglež v osebi lorda Cushingunda začel govoriti o križarkah in topovih. Potem je zazijalo v vse svoji tragici brezno negotovosti. Državniki so razumeli, da drug drugemu ne zaupajo in da razorožitev predstavlja nešteto tehničnih vprašanj, ki se morajo rešiti. Razčeli so se s priporočilom razorožitvene komisije v Žepu, da naj se med seboj sporazumejo, kakor vejo in znao.

Kako zagotoviti vsaki državi varnost njenega ozemlja in kako rešiti tehnično stran razoroževanja, to sta bili dve vprašanji, s katerimi se je zadnja štiri leta bavila svetovna diplomacija. Pod impulzom Zedinjenih držav so se začeli ustvarjati predpogojji za varnost. Pričel je takozvan Kellloggova pakt, ki je slovenska priznava vseh kulturnih držav, da se bodo izogibale vojne nevarnosti. Veliko držav se je pridružilo šestem velesilam, ki so ga najprej podpisale z godovinskim zlatim peresnikom. Poleg Kellloggovega paktu se je vedno bolj dvigala avtoriteta Mednarodnega razsodišča v Haagu. Danes je skoroda ni države, ki bi se ne bila podvrgla tej instanci za mednarodne spore, ki bi nastali v bočnosti.

Kelllogg, Haag, eno in drugo povezano med seboj ter izpopolneno z mnogoštevilnimi pogodbami med posameznimi državami, kot so prijateljske in arbitražne pogodbe, cel ta sistem organizirane skrb za varnost je Evropi vrnil občutek gotovosti in brezkrbnosti.

Ničesar bi ga ne gresnilo več, da bi se na žalost ne pojavila v evropski politiki stremljenja, ki končne razorožitve ne pospešujejo, zato, ker zbujujo nezaupljivost med državami. Sem spada velikanski vprašaj, ki leži nad celo Rusijo. Sem spada tudi breznačelnost zunanje politike italijanskega fašizma. Sem slednjič spada negotovost političnega položaja Nemčije, da ne omenimo celo vrsto takimenovanih malih nezadovoljnih držav, ki ihčejo vprege pri eni ali pa pri vseh zgoraj imenovanih velesilah. Kljub temu pa lahko trdimo, da je vprašanje varnosti rešeno v toliko, da ne bo več nepremagljiva ovira za doseglo sporazuma na razorožitveni konferenci, če in kadar se bo sestala.

Ravnatoč so številne pogodbe tehničnega značaja olajšale načelo razorožitvene konference. Pomorski konferenci med Anglijo, Francijo in Zedinjenimi državami v Ženevi l. 1928, ki je bila brezusporna, so sledili ločeni sporazumi med Anglijo in Francijo, nato med Anglijo in Ameriko, ki so dobili svojo krono v pomorskem paktu, sdejnjem v Londonu lani med Ameriko, Anglijo in Japonsko. Italija in Francija sta ostali izven sporazuma vsedih.

Italijanske vlade. Od londonske konference pa do danes so se vretli poskusi, zbljati italijanske in francoške zahode. Ce so uvodoma omenjene vesti resnične, potem so tudi tehnične predpriprave za razorožitveno konferenco dospele do točke, ki dovoljuje optimizem glede na izid konference.

S tem seveda se ni rečeno, da je Evropa pripravljana da razorazi. Napredek je velikanski, velika načelna vprašanja so rešena ali bodo v najkrajšem času, politično ozračje v Evropi je postal za sporazum bolj ugodno, toda veliko vprašanje je še nedotaknjeno, ki radi tega še niso malekostna, ako so bila stavljena od strani manjših držav. Kdo recimo ve v naprej, kako se bo rešilo vprašanje razorožitve na suhem? Ali se da omejiti višina vojaške moči, ko se pa na suhem lahko vzdržujejo v brk vsem mednarodnim pogodbam privatne militaristične organizacije. Ali je mogoče prisiliti države, da omejijo svoj proračun za vojne izdatke, ko pa obstaja sto možnosti, da se proračun sabotira. Ima se uveljavljajo skrite rezerve, da se vojni izdatki prikrijejo ali pa splet odtegnejo vsaki kontroli. Ponekod celo v parlamentu ni dovoljeno govoriti o tajnostih vojnega proračuna. Ali se bo posrečilo omejiti izdelovanje vojnega materijala, ko moderna tehnika vedno bolj olajšuje nakopičenje velikih destrukтивnih sil na majhnem prostoru? Vse to so težka vprašanja. Se težja za omega, ki ne ve, ali ki neče vedeti, da pri razorožitvi ni glavno omejevanje ampak omejevanje sovraščina in da mir ne vzdržuje pogodb, ampak ljubezen. Da, krščanska ljubezen.

Zato se s slrbo povprašujemo, če bo na razorožitveno konferenco povabljeni tudi velesila ljudzni, to je katoliška Cerkev po zastopniških Svetih Stolice.

Pred vzhodno štirizvezzo

Posvetovanja, ki so se začela v Anatoliji, se nadaljujejo — Važna diplomatska konferenca v Rimu

Istanbul, 15. nov. or. Ruždi bej, turški zunanj minister je te dni polovaj skozi Istanbul na potu v Italijo, kamor je bil povabljen od italijanske vlade. Ministrja je spremljeval zelo številni štab tajnikov zunanjega ministarstva, tako da ni več nobenega dvoma, da ne gre za običajen poset, ampak da se bodo v Rimu vršila pogajanja, ki bodo trajala dalje časa in zahtevajo prisotnost strokovnjakov. Vaš dopisnik je do sedaj zvesto opozarjal na vse politične dogodke, ki se vršijo na obeh straneh dardaneljskih voda in »Slovenec« je bil edini list, ki je že pred tedni predvidel snovanje štirizvezze, ki se vrši pod vodstvom Italije okrog vzhodnega Sredozemlja. Sedanje potovanje turškega ministra v Rim je torej samo naslednje poglavje k dogodkom v Anatoliji, ko so se sestali grški ministarski predsednik in grof Bethlen v imenu Madžarske. Bolgarijo in Italijo sta na sestanku zastopala oba poslanika.

V Ankari so se podpisale pogodbe o prijateljstvu in arbitraži ter pomorski konvenciji. Kljub veliki iznajdljivosti turških časnikarjev ni bilo mogoče izslediti, če se je podpisala tudi vojaška konvencija. Ena pa je jasno, namreč, da je bila diplomatom predložena načrtna pogodba za meddržavno

zvezo v obliki Male antante. Načrt je bil izdelan od italijanskega veleposlanka v Ankari po navodilih rimske vlade. Zato ni dvoma, da se bo ta načrt sedaj preredoval v Rimu med Ruždi bejem, Mussolinijem in Grandijem, katerim se bo verjetno priključil še Michalakopoulos, grški zunanj minister in madžarski minister Gömbös, o katerem poroča anatolska agencija, da se nahaja tudi v Rimu. Vzhodna štirizvezza bi imela namen napraviti protitež proti Mali antanti, ki je po meniju italijanskih politikov čisto francoska tvorba. Ob enem bi se potom te štirizvezze napravila stalna vez s sovjetsko Rusijo, katero bo treba potegniti bolj aktivno v evropsko politiko. Politični krogi naglašajo važnost teh dogodkov tembolj, ker se do sedaj še ni moglo pojasniti statiče, ki ga zavzema angleška diplomacija, ki na eni strani navidezno podpira ta stremljenja, na drugi strani pa očvidno nastopa proti italijanskemu imperijalizmu v Mali Aziji.

Slišijo se glasovi, da se tudi Nemčija tajno udeležuje teh sestankov. Sicer ni znano, dali je zastopana po posebnih političnih osebnostih, vendar je bilo zelo značilno, da se je udeležil slavnosti v Ankari ob priliku poseta madžarskega in grškega ministra tudi zastopnik finančne skupine Deutsche

Bank, o kateri sem že poročal, da išče razne gospodarske investicije v Turčiji osebno na iraški in perzijski meji ter v neposredni bližini Sirije.

Carigrad, 14. nov. AA. Italijanski poslanik v Ankari je odpotoval danes v Rim, kjer bo prisostvoval pogajanjam med turškim ministrom za zunanje zadeve Rudži bejem, Mussolinijem in Grandijem. Politični krogi pripisujejo tem sestankom veliko važnost, ker gre po mišljenu merodajnih krogov za sporazum za čim ojde delovanje med Italijo, Madžarsko, Grčijo, Bolgarijo in Turčijo.

Bukaresta, 15. nov. or. Oficijelni Kor. biro zanikuje vest, da se je maršal Avarescu nahajal v Italiji v kakšni posebni misiji. Maršal Avarescu je privatna osebnost in ne more predstavljati romunske vlade.

Sofija, 14. nov. or. Italijanski poslanik Clementini je odpotoval v Rim, da obvesti svojo vlado o sprejemu kraljevskega para in o izrazih prijateljstva bolgarskega naroda napram Italiji in italijanski kraljevski družini. Vesti, da je potoval istočasno kot pa turški zunanj minister Rudži Bej, ne odgovarjajo resnicam.

Razdejanje v Lyonu

Težavno reševanje — Novi plazoti

Pariz, 14. nov. kk. Včeraj popoldne se je v Lyonu zopet udrl plaz, ki sicer ni napravil nadaljnje škode, vendar pa ovira reševalna dela. Bolnica Cazeaux, ki leži visoko nad plazom, tik ob prepadu, je v nevarnosti in so jo morali podpreti s tramovi. Do sedaj so potegnili izpod razvalin samo 6 mrtvih in okoli 40 ranjenih. Sedaj se domneva, da skupno število smrtnih žrtev najbrž ne bo preseglo števila 30. Dosedanja preiskava je dognala, da se je plaz utrgal, ker so se radi trajnega deževja na preveč zmocila.

Reševalna dela napredujejo zelo počasi, dasiranovo dela na kraju nesreče 250 vojakov noč in dan. Tam, kjer je prej bila cesta, so izkopali ogromen jarek, da bi lažje našli zasute gasilce in policiaste, vendar do sedaj niso mogli prodreti do mrtvih. Pionirji so zgradili poljsko železnico, po kateri odvajajo nasuto zemljo. Gasilci pa so za stude, ki so povzročili katastrofo, izkopali nov odtok. Varnostna služba okoli kraja nesreče se je moralna radi nevarnosti novih plazov pomnožiti.

Vsa okolica kaže sliko kakor v vojni. Vse naokoli je polno taborskih ognjišč, poljskih kuhinj, proviantnih vozov in žarometov. Prebivalci porušenih hiš skušajo rešiti del svojega imetja izpod razvalin. Točno število žrtev se doslej ni moglo dognati, ker so mnogi zbežali in razne kraje in ni mogoče prrediti štetja.

Sožalje Belgrada

Belgrad, 14. nov. AA. Povodom katastrofe, ki je zadeval Lyon, je predsednik belgradske občine Mila Nešić postal županu Lyona sledenzo sožalno brzjavko:

G. Herriot, župan lyonske občine! V imenu Belgrada, prestolnice kraljevine Jugoslavije, hitim, da vam izrazim naše iskreno sožalje. Prevzeti smo z globoko bolečino in iskreno sočuvstvujemo s trpljenjem in tragedijo Lyona, povzročeno po strahoviti katastrofi, ki je uničila celo četrtn in zahtevala stotino mrtvih. Strahoviti udarec, ki je po zdrobil tako nesrečo in zasul na delu Lyona, je zaboljeval grajske prebivalce, ki pomilujejo nesrečne žrteve neusmiljene usode. — Predsednik belgradske občine inž. M. Nešić.

Atentat na japonskega ministrskega predsednika

Stanje ranjenca je zelo nevarno

London, 14. nov. kk. Danes dopoldne je bil na kolodvoru v Tokiu izvršen atentat na japonskega ministrskega predsednika Hamaguchi, ko se je hotel odpeljati na japonske manevre. Pred odhodom vlaka se je spremljal po peronu, pri čemer je pristopil k njemu mlad mož in ustrelil nanj iz revolverja. Težko ranjeni ministrski predsednik je zgrudil v roke spremljajočega tajnika. Njegove telesne moči so tako oslabele, da je bilo takoj potrebno izvršiti transfuzijo krvi, zakar se je takoj izjavil pripravljenega njegov sin. Pozneje je bila potrebna še ena transfuzija krvi, da so oživili hitro propadajoče telesne sile. Sele potem je bila mogoča operacija, da se je dognalo, kje je obtičala krogla. Nato pa so morali transfuzijo krvi ponoviti tretjič.

To je bil drugi atentat na ministra predsednika. Pred letom dni, kmalu po njegovem imenovanju, je skočil neki človek na stopnico njegovega avtomobila, razbil okno, v zadnjem trenutku pa je preprečil bližnji stražnik, da atentator ni mogel strelijeti. Današnji atentator je 23 let stari član narodnega pokreta. Policia ga je takoj zapobil. Japonski zunanj minister je prevzel zastopstvo ministrskega predsednika. Japonski cesar se zelo zanimal za stanje ranjenca ter mu vsako uro poročajo o stanju bolnika.

Francoska vlada dobila zaupnico

Tardieu in Briand vodita sporazumno politiko

Pariz, 14. nov. kk. Velika zunanjopolitična debata v poslanski zbornici je bila končana še ob 4 zjutraj ter je bila s 323 proti 270 glasovom sprejeta za zaupnica Tardieu-Briandovi vladi.

Nočno debato je otvoril socialni demokrat Grumbach, ki je zahteval, naj vlada prevzame iniciativi v vseh nujnih vprašanjih mirovne politike, kakor tudi glede razorožitve in revizije mirovnih pogodb. Izid volitev v nemški državni zbor pa bi brez izpraznitve Porenja lahko bil še slabši. Francija mora pomagati Nemčiji v gospodarski krizi. Nemčija ima 8 milijonov socialnih demokratov in ravno socialni demokrati so v Avstriji razbili fashičistični val.

Nato je protestiral Tardieu proti poskusom skrajne desnice, da bi izigrali med seboj njega in Brianda in zunanjega ministra izolirati od drugih članov vlade, dočim je levica kot protektorica Brianda hotela izolirati Tardieuja samega. To mora prenehati. On deluje skupno z Briandom že par let ter je z njim popolnoma solidaren, četudi ni z njim prej vedno soglašal. Zunanja politika Francije ima dve podlagi: locarsko pogodbo in haške dogovore, v katerih je urejen problem reparacij in sankcij. Na podlagi haških dogovorov je bilo izpraznjeno Porenje, kar so vse stranke v poslanski zbornici odobrile solidarno. Ironično je izjavil, da so se po maškaradi na prvi seji nemškega državnega zbor

Konferenca industrijskih zbornic

Belgrad, 14. nov. Ž. V dvorani industrijske zbornice se je danes pričelo zasedanje državne konference zbornic in strokovnjakov. Konferenci predseduje industrialec Ilie. Ta konferenca je bila sklicana po regionalni konferenci zbornic radi sprejetja enotnega predloga o vprašanju skupnega davka na poslovni promet. Vršil se bodo posebne seje za šest gospodarskih skupin. Danes je na vrsti tekstilna stroka. Konferenci prisostvujejo zastopniki trgovine, industrije in obrti iz vseh držav. Jutri pride na vrsto konferecija in modno blago.

Vrnitev franc. delegacije

Belgrad, 14. nov. AA. Člani uradne francoske delegacije, ki so prisostvovali v Belgradu odkritju spomenika hvaležnosti napram Franciji, so dospeli v Pariz. Na postaji so delegacijo sprejeli jugoslovanski poslanik dr. Miroslav Spalajković, vojaški atašé polkovnik Pedić in v osobje poslanstva Francoskega ministra Champetier de Ribes, general Chatry in admiral Robert so izrazili g. dr. Spalajkoviću svojo veliko radost zaradi sijajnega sprejema v Belgradu.

Berenguer Cunciator

V splošni politični zmežnjavni razpisane volitve — Liberalno časopisje zahteva sklicanje ustavodajne skupščine — Kralj centralna osebnost Spanije

Madrid, 14. nov. so. (Izv. >Slov.<) Vlada se je odločila po mučnem čakanju, ki je samo povečalo nervoznost naroda, da določi dan za nove državoborske volitve. Očvidno se je predsednik vlade le edal pritisnu razmer, tako na gospodarskem kakor na političnem polju in razpisal volitve za 2. marca prihodnjega leta. Volitve naj bi bile dvostopne po načinu ameriških volitev, ki najprej določijo kandidate za volilno zbornico, katera potem iz svoje sredbe zbere državne poslanice. General Berenguer bo predložil dekret na podpis kralju še te dni in ni dvoma, da bo vladar privoli, ker se od vseh strani Spanije slišijo glasovi, da je dosti čakanja in oklevanja in da narod hoče jasnost glede političnih namenov Berenguerjeve vlade. Berenguer je prevzel vodstvo države v težavnom času, toda njen položaj bo načrtnost nevaren, kadar se bo moral potegniti v zatišje. Njemu se danes očita, da stoji med ljudstvom in med kraljem kot neke vrste zapreka. Z eno roko daje svobodo, z drugo jo jemlje. Danes obljublja nekaj, kar jutri zoper zanika. Berenguer je nedoločen človek, ki najbrže niti ne ve, kaj hoče in kam hoče in katerega potiskajo naprej nepredvideni dnevni dogodki.

Najhujše, kar se mu mora očitati je, da je s svojim obostavljanjem zasečil celo osebnost kralja ter povzročil med španskim narodom mnenje, da je kralj ovira za svoboščine. Tako so začeli nekateri

liberalni listi žisto javno zahtevati, da se sklicejo ustavodajna skupščina in ne navaden parlament. Ustavodajna skupščina bi imela nalog, da najprvo reši vprašanje monarhije. Nevarno je, da se je preokret izvršil v liberalnih krogih, ki so po odstopu Prime de Rivera bili pripravljeni prevzeti vlado in izvesti prehod na ustavni režim. Iz tega stališča je razumljivo, da se je oživilo gibanje monarhističnih veljakov kot so grof Romanones, ki je organiziral celo vrsto sestankov med kraljem in volilnimi politiki na svojem posestvu v bližini Toleda. Kralj bo sprejel zadnjega ustavnega predsednika vlade Garcię Prieto in blivšega zunanjega ministra Villanueva. Liberalni voditelji bodo izjavili kralju, da se vedva na noben način ne morejo družiti z ljudmi, ki so podpirali diktaturo de Riverie, a da so pripravljeni izkazati popolno zaupanje Santiago Albi, ki da ima čiste roke, in ki bi po >El Siglo futurolahko sestavil vlado, demokratiziral monarhijo in rešiti Španijo pred katastrofo ustavodajne skupščine. Isteča mišljena sta tudi Romanones in Villanueva. Dozideva se, da stojijo za tem pokretem tudi vplivni katoliški krogi.

Nova vlada bi bila sestavljena že pred volitvami. Berenguer bi torej bil pozvan, da se umakne Santiago Albi v najbližji bodočnosti. Grof Romanones se je v ožjem krogu svojih priateljev izjavil, da bodo liberalci že v širinajstih dneh na krmilu.

Iz vseh krajev dežele prihajajo vesti, da se mora zgoditi nekaj, kar bo pomirilo narod, če ne, je pristav Romanones, se bo revolucionarno gibanje tako razvilo, da ga nobena koncesija ne bo mogla več učiniti. Potem bi Spanija stala pred strašno bodočnostjo.

Pariz, 14. nov. fr. >Le Petit Journal< poroča, da se je Santiago Alba mudil v Pariz, kjer je sprejet nekatero špansko politike, kajih imena niso bila izrecena javnosti. Govori se tudi, da je posetil francoskega zunanjega ministra v spremstvu španskega poslanika v Parizu grofa Quinones de Leon. Pojav izgnanega španskega voditelja se spravlja v zvezo z razpisom španskih volitev in z možnostjo odstopa generala Berenguerja. Znano je, da je španski kralj imel daljši sestanek s Santiago Albom v Parizu letošnjo spomil, ko mu je Alba ponudil svoje sodelovanje za demokratizacijo španske monarhije.

Barcelona, 14. nov. so Listi poročajo o novih nemirih po deželi, kateri povzročajo agenti komunističnega sindikata. V Melili se je na javnem zborovanju naglašalo, da je prišla dvanašta ura za vrnitev Španije k ustavnemu življenju, če bodo pretekli še ti tedni v brezidelju in negotovosti.

Madrid, 14. nov. kk. Danes so fizičnili kravni nemiri ob prilikah pogreba širih ubitih delavcev. Udeležilo se je pogreba 50.000 ljudi. Policija je oddala več strelcev. Širje delavci so ubiti, 30 je ranjenih. Tudi policija ima več mrtvih in ranjenih.

Finančni škandal

Pariz, 14. nov. kk. Socialisti so v parlamentu napadali pravosodnega ministra Pereta, češ, da je zapleten v bančni škandal skupine Oustrie s tem, da je dopustil Oustrijevo papirje na parisko borzo, dasiravno je bil tedaj kot minister v demisiji in je svoje posle isti dan odstopil svojemu nasledniku. Ministrski predsednik Tardieu je v razpravi sam branil Pereta, češ, da ni imel vzroka, nastopiti proti njemu in da bi vsak drug odvetnik storil isto kot Peret. Nato je socialistični poslanec Auriol naglašal, da Tardieu ni dal stvarnega odgovora. Na koncu se je pa je vladu dosegla pri glasovanju za zaupnico 318 glasov proti 271.

Misteriozna Bethlenova pota

Budimpešta, 14. nov. kk. Ministrski predsednik, grof Bethlen se prihodnji teden na povabilo dr. Curtiusa odpelje v Berlin. Zadržuje se, da njegova pot nima političnega ozadja in da bo prišel Bethlen v Berlin v prvi vrsti zato, da obnovi že dolgo prekinjena nemško-madžarska trgovinska pogajanja.

Kontrola vojnih izdatkov

Zeneva, 14. nov. AA. Po trodnevnih sejah je sprejela komisija za razorezitev resolucijo o načinu omejitev vojnega materialja. Resolucija vsebuje francosko stališče, ki so ga tudi jugoslovanski delegati od vsega začetka zagovarjali. Ta resolucija pravi, da se večina članov komisije izjavlja za omejitev vojnega materialja potom proračuna. V tem vprašanju se je pokazala razdrojenost konference in grupacij v dve skupini držav. V prvi skupini so Anglija, Francija, Japonska, države male antante, Poljska, Grčija, Belgija in Španija. V drugi skupini so Nemčija, Rusija, Turčija in Italija. Obstaja tudi še tretja skupina osih manjših držav, katerim se je dali pridružila tudi Amerika. Bolgarski delegat se vzdržuje vsakega glasovanja. Največje izmenjenade na konferenci je bilo držanje Italije, ki je popolnoma izpremenila svoje gledališče in se je postavila popolnoma na stališče nemške teze.

Bolezen msgr. Seipa

Dunaj, 14. nov. kk. Zdravstveno stanje dr. Seipa se je v toliko zboljšalo, da je upanje, da bo v dveh do treh dneh zoper lahko prevzel svoje uradne posle.

Prvi na vrsti

Bukarešt, 14. nov. m. V zvezi z redukcijo proračuna je vlad sklenila zmanjšati podporo cerkvam. Za pravoslavno cerkev se bo znizala za 10%, za grško katoličko 20, za ostale cerkve pa 25%.

Belgradske vesti

Belgrad, 14. nov. AA. Od 30. novembra do 4. decembra bo v Novem Sadu velika mednarodna razstava perutnine. Ministrstvo za kmetijstvo je dalo podporo v znesku 30.000 Din.

Belgrad, 14. nov. AA. 16. t. m. se otvorili telefonski promet med Mariborom in Dortmundom.

Belgrad, 14. nov. AA. Minister za socialno politiko je na podlagi čl. 59 zakona o pobiranju neizlezljivih bolezni predpisal pravilnik o delu zdravstvenega odbora.

Belgrad, 14. nov. Z. Izvoz jaje na tuja tržišča je zelo velik. Cene so dobre. Naša jaja uživajo dober glas, posebno zaradi dobre kakovosti, zlasti pa zaradi dobrega sortiranja in zavijanja. Veliko pomaga tudi pospešen transport. Izvoz jaje v Italijo je pa slab.

Belgrad, 14. nov. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za gospodarje in rudnike v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpisal in proglašil zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodovih z dne 25. decembra 1929.

Zagrebške vesti

Zagreb, 14. nov. Ž. Zagrebško gostilniško društvo savske banovinе se je obrnilo na zagrebško županijo zaradi davka na tuje, ki znaša 5 Din za prvovršne, 3 Din za drugorazredne hotele. Župan je objavil, da bo še po možnosti gostilniščem na roko in da se bodo zmanjšali davki zaradi pospeševanja turizma.

Stockholm, 14. nov. AA. Nobelovo nagrado za kemijo dobil profesor Fischer iz Monakevga.

Hmeli

Zatec, 14. nov. kk. Tekom tedna je ostalo razpoloženje na hmeljskem trgu mirno. Na deželi in v mestu so se vrstile kuplje v zmernih merah. Cene za dobre vrste so se držale, za slabeje blago pa so nekoliko padle. V splošnem so bile cene za letošnji hmelj od 350–600 Kč. Češkoslovaški hmeljni sindikat je začel sedaj z nakupovanjem. V javni hmeljnici je bilo do 14. novembra skupaj poverjenih 31.135 bal, to je skupno 75.545 stotov hmelja letošnjega pridelka.

Vzhodna Europa potrebuje denarja

Zivahn gibanje vzhodnoevropskih držav za posojila - Eni žanjejo neuspeh, drugi dobijo lekcije, tretji denar

London, 15. nov. os. Iz City poročajo, da se madžarska vlada že daleč časa trudi, da bi dobila posojilo na Angleškem. V imenu madžarske vlade nastopa Španski madžarski kreditni zavod, angleške finančnike pa zastopa skupina Rothschild, pri kateri so udeleženi še nekateri drugi zavodi, ki imajo denarne interese v srednji Evropi. Madžarska bi rada dobila posojilo v znesku 30 milj. funov, toda za enkrat je uspela izposlovati samo predujem 3 milijonov funov (1 funt 280 Din) proti obrestni meri 6 in pol odstot. Britanska vlada se sama zelo zanima za to posojilo in ni neverjetno, da je naročila Madžarski, naj kaže malo manj podjetnosti v svojem diplomatskem delovanju v smeri proti jugovzhodu. Predno bo dovoljeno celotno posojilo, bo angleška finančna komisija preštudirala gospodarski položaj Madžarske ter potem na tej podlagi zahtevala garancije.

Stockholm, 15. nov. os. Poljska država se je ponovno obrnila na tukajšnjo fin. skupino i. reuter in Toil s prosinjo za novo posojilo. Ista firma je enkrat dovolila Poljski visoko posojilo, zakar je moral Poljska uvesti monopol na vžigalice in ga zastaviti kot garancijo za posojilo. Skupina Kreuger ima pravico obdržati monopol do leta 1965. Sedaj zahteva poljska vlada posojilo v višini 50 milijonov dolarjev. Kot protiustroj je Poljska podnula podajanje vžigalnega monopola, toda Kreuger in Toil sta odgovorila, da so se razmire v Poljski sprememile in da je v sedanjem trenutku riziko veliko večji. Svedski finančniki so baje zelo ostro kritizirali režim, ki ga je uveljal Pilsudski, ki mora uničiti še to zaupanje, e, ki ga Poljska uživa na svetovnem igru. Zato zahteva še drugi garancije, kakov kontrolo nad državnimi železnicami, zvišanje cen na vžigalice in zastavitev poštnih znakov. Svedski finančni listi domnevajo, da bo Poljska vse te pogoje sprejela, ker se nahaja v tež-

kem gospodarskem položaju in nujno potrebuje denarnih sredstev.

Newyork, 14. okt. os. Wall Street poroča, da so vsa prizadevanja romunske vlade najti posojilo, dosedaj ostala brezuspešna. V Bukarešti se nahajata dve skupini ameriških gospodarstvenikov, med njimi banka Blair, ki sta pa enoglastno odklonili posojilo, ker sta mnenja, da v teh razmerah noben denarni zavod ne more investirati denarja v Romunijo. Posojilo bi imelo dosegli vsoto 20 milijonov dolarjev. Blairova komisija, ki je prepovala vso Romunijo v spremstvu zasiopnikov njujorške telefonske zveze, je konstatirala, da Romunija ne more dati nobenih resnih garancij za redno plačevanje obresti, ker je politični položaj tako zapleten, da nikdo ne ve, kaj se zna juži zgodi (sic!). Govori se, da bo Romunija poskusila še pri drugih firmah, toda dvomljivo je, da bo imela več uspehov.

Rim, 14. nov. ir. Tukaj se mudi delegacija Ilirskih ministrstev v Sofiji, ki ima nalog zaključiti posojilo v višini 500 milijonov lir. Iz verodostojnega virja se ugotavlja, da je Italija zelo naklonjena bolgarski prložnosti, toda za enkrat ne vidi možnosti, da bi ji ustregla, ker je z ozirom na svojimi denarnimi trgi položaj tak, da italijanski finančni zavodi ne investirajo svojega denarja v tujini, temveč imajo nalog podpreti domači industrijo. V političnih krogih pa obstoji upanje, da se bo posrečilo najti zaproseno vso, katera bi bila bolgarski vladu zelo dobrodošla in na katero tudi računa v skladu z dogodki, ki so se nedavno vrstili in ki so ojačili prijateljstvo med obema državama.

Zeneva, 14. nov. fr. Avstrijska vlada je baje zaprosila pri mednarodni reparacijski banki za posojilo. Znesek ni znan. Reparacijska banka prošnje ni odloknila, temveč se bo posvetovala s prizadetimi državami. Za enkrat pa ni mnogo izgleda, da bi se posvetila velika pozornost avstrijski demarši, ker je notranjepolitični položaj še vedno zelo nejasen.

Politična debata v sobranju

Sofija, 14. nov. kk. Sobranje je danes popoldne na svoji seji razpravljalo o dveh predlogih socialne frakcije. V prvem predlogu je govor o veri predstolonaslednika v zvezi s čl. 88. bolgarske ustawe, drugi predlog pa obravnava bodoči kurz zunanja politike bolgarske vlade. V debati o prvem predlogu je ugotovil predsednik socialistične frakcije, poslanec Bastukov, da čl. 88. ustawe ne pripušta nobenega dvoma, da mora prestolonaslednik pripadati bolgarski pravoslavni cerkvi. Gleda zunanjopolitičnega kurza je izjavil Bastukov, da se vedno bolj možijo znaki in dejstva, da se Italija, zasedajoč svoje politične želje in cilje, sedaj tudi Bolgarski vedno bolj približuje v smislu, ki za državo ni razveseljiv. Nobenega dvoma ni o tem, da Mussolini sedaj, ko mu je odprta pot v Grčijo in Albanijo, in se tam uvrnil, še tudi operacijske baze v Bol-

gariji. Tu mora vlad zapahnilti vrata italijanskemu stremljenju, ker bolgarski narod neče, da bi ga potegnili v zunanjepolitične namere Italije, dalje, ker se hoče obvarovati nove katastrofe.

Ministrski predsednik Ljapčev je izjavil v odgovoru na prvo vprašanje, da je treba najprej predstolonaslednika prizakati, vendar je že danes nedvomno ugotovljeno, da dinastija ne bo prišla v konflikt s čl. 88. ustawo. Kar tice zunanjepolitičnega vprašanja, je izjavil Ljapčev, da bolgarska vlada ne pozna nobene druge zunanje politike, kakor politike miru in sporazuma z vsemi državami. Ljapčev je nato očital Bastukovu, da ga je k njegovemu zunanjepolitičnemu vprašanju inspirirala druga internacionala, katere besni boj proti Mussoliniju in fašizmu je zadostil znan. Predsednik socialistične frakcije je z odgovorom ministrskega predsednika ni zadovoljil.

Zaključek britanske konference

Konferenca je dosegla zelo malo uspeha

London, 14. nov. AA. Danes je bila zaključena seja imperijalne konference. Prisotni so bili vsi vodje delegacij. Na nej je bila soglašena na odvetnični izjava kralju vseh na odvet britanskega imperija. Kralj je odgovoril, da je z veseljem sprejel ministre iz prekomorskih dežel in da jim želi srečen povratak v domovino. Nadalje je konferenca odobrila resolucijo, v kateri izraža uverjenje, da je bilo podrobno proučevanje raznih za-

dev v odborih zelo koristno in da je zelo zbljalo osebe, ki so bile zaposlene pri tem delu. Nadaljnja resolucija izraža zahvalo delegatu ministrskemu predsedniku MacDonaldu za njegovo predsedovanje in upanje, da bo konferenca imela koristne posledice za vse britiske imperij. Zaključne govorje so imeli vsi vodje delegacij. Prav tako je bilo odbreno poročilo konference.

Atentat na ložo

Bukarešt, 14. nov. kk. Preteklo noč ob 1.30 je bil izvršen atentat na prosozidsko veliko ložo, kateri predseduje princ Valentin Bibescu. Pred postopjem je eksplodiral 75 mm topnaški šrapnel. Atentat so opazili včeraj v določnih urah, ko je intendant lože in pici al lokalne in ugotovil, da so šipe na oknih pobite in silec zunaj in znotraj poškodovan. Tudi sodna hiša je imela več razpok. Policia je ugotovila, da je bila priznana na steno tudi močna dinamitna patrona, ki pa eksplodirala, ker je vžigla vivica ugasa. Prebivalci hiše so izpovedali pri policiji, da so pomoči čutili, da se je hiša močno stres